Ekonomik büyümedeki **olumlu gelişme** özel sektörü işaret ediyor

M. Rifat HİSARCIKLIOĞLU
TOBB Başkanı
Avrupa Ticaret ve Sanayi Odaları Birliği (Eurochambres) Başkan Yardımcısı
baskanlik@tobb.org.tr

Özel sektörde sigortalı çalışan sayısı, yıl sonu itibarıyla geçen seneye göre 984 bin kişi arttı. **9 milyon 162 bin sigortalı çalışan** sayısına ulaşan özel sektör böylece tarihi bir rekor kırdı. Tarım dışı istihdam artışı % 5 iken, sigortalı çalışan sayısı artışı % 10 oldu. Yani özel sektör sadece istihdamı artırmakla kalmadı, daha önce kayıt dışı çalışan yaklaşık 100 bin kişi kayda girdi, sigortalı oldu.

Ülke ekonomisinin sağlığının en önemli göstergelerinden biri, sağlanan istihdam miktarıdır. İstihdam sadece iktisaden değil, sosyal anlamda da bir toplumu ayakta tutar. Ülkemizin 2010 yılına ait istihdam rakamları, ekonomik büyümenin istihdamı artırdığı ve bu istihdam artışının da özel sektöre dayalı olduğunu gösteriyor. 2010 yılında istihdam piyasasına giren nüfus 893 bin kişilik artış ile 25,6 milyon kişiye ulaştı. İstihdam edilenlerin sayısıysa, bir önceki yıla göre 1,3 milyon kişi artarak, 22,6 milyon kişiye ulaştı. Toplam istihdam 2010 yılında 2009'a göre % 6,2 artarak kriz öncesini temsil eden 2007 düzeyinin % 8,9 üzerine çıktı.

Ekonomik büyümenin sanayi ağırlıklı olarak yüksek düzeyde gerçekleşmesi istihdamı olumlu etkiledi. Çift haneli büyüme yaşanan sanayi sektörlerindeki istihdam geçen sene 417 bin kişi arttı. Tarım sektöründe çalışan sayısı 443 bin kişi, tarım dışı sektörlerde çalışan sayısı ise 874 bin kişi arttı. Üretim artışı anlamında sıkıntı yaşayan tarım sektöründe böylesine çarpıcı bir istihdam artışı sürpriz oldu.

Böylece istihdamdaki büyümenin % 34'ü tarım, % 32'si sanayi sektörlerine dayalı olarak gerçekleşti. İstihdam edilenlerin % 25,2'si tarım, % 19,9'u sanayi, % 6,3'ü inşaat, % 48,6'sı ise hizmetler sektöründe yer aldı. Bir önceki yıla göre, tarımın istihdam içindeki payı 0,6 puan, sanayi sektörünün payı 0,7 puan, inşaat sektörünün payı 0,2 puan artarken, hizmetler sektörünün payı 1,5 puan azaldı.

Türkiye genelinde işsizlik oranı 2010 yılında 2009'a göre 2,1 puan azalışla % 11,9'a geriledi. İşsiz sayısıysa 425 bin azalarak 3 milyona indi. İş bulma ümidi olmadığından iş aramayanların da dâhil edildiği en geniş tanımlı işsiz sayısıysa 5,1 milyon kişi civarında. İstihdam rakamlarındaki olumlu gidişata rağmen henüz işsizliği kriz öncesine döndürebilmiş değiliz. İşsizlik gerilemekle birlikte kriz öncesi dönem olarak kabul edilen 2007'ye oranla işsiz sayısı 670 bin kişi daha yüksek.

İstihdam oranının 1,8 puan artışla % 43'e yükseldiği 2010 yılında, iş gücüne katılım oranı 0,9 puan artarak % 48,8'e çıktı. 2010 yılında tarım dışı işsizlik oranı 2,6 puan azalışla % 14,8, genç nüfusta işsizlik oranı 3,6 puan azalışla % 21,7 düzeyine geriledi. Şehirlerdeki işsizlik oranı 2,4 puanlık azalışla % 14,2, kırsal yerlerde ise 1,6 puanlık azalışla % 7,3 oldu.

Tarım dışı işsizlik oranı bir önceki yıla göre 2,6 puanlık azalışla % 14,8 seviyesinde gerçekleşti. Bu oran, erkeklerde geçen yılın aynı dönemine göre 2,8 puanlık azalışla % 13,2, kadınlarda ise 1,7 puanlık azalışla % 20,2 seviyesinde gerçekleşti. İşsizlerin eğitim durumuna bakıldığında, 2010 yılında da işsizliğin en yoğun şekilde lise ve dengi meslek okulu mezunları grubunda yaşandığı görülüyor.

Türkiye genelinde iş gücüne katılma oranı, bir önceki yıla göre 0,9 puanlık artışla % 48,8 olarak gerçekleşti. Erkeklerde iş gücüne katılma oranı bir önceki yıla göre 0,3 puanlık artışla % 70,8, kadınlarda ise 1,6 puanlık artışla % 27,6 düzeyinde gerçekleşti. Şehirlerde iş gücüne katılma oranı 1 puanlık artışla % 46,8, kırsal yerlerde ise 0,8 puanlık artışla % 53,5 seviyesine çıktı.

İşsizlerin % 29'unu oluşturan ve bir yıldan fazla süredir iş aradığı için umutsuz sayılabilecek kişilerin sayısı son bir yılda sadece 6 bin kişi azaldı ve 871 bine geriledi. Aktif olarak iş arayan 3 milyon işsizin 922 bini bir-iki ay arasında, 732 bini işsizin üç-beş ay arasında, 378 bini altı-sekiz ay arasında ve 143 bini ise dokuz-on arasında işsiz durumda.

Yaptığı işten dolayı herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna kayıtlı olmadan çalışanların oranı, bir önceki yıla göre 0,5 puanlık azalışla % 43,3'e indi. Kayıt dışı istihdam nominal anlamda son bir yılda yaklaşık 444 bin kişi artmış olmakla birlikte, kayıtlı istihdamın daha fazla artması nedeniyle kayıt dışı istihdam oranı 0,6 puan azalmış oldu.

Aralık ayı itibarıyla toplam istihdam 22,7 milyon olurken, bunun 9,5 milyonunu kayıt dışı istihdam (herhangi bir sosyal güvencesi bulunmayanlar) oluşturdu. Kayıt dışı istihdam artışı toplam istihdam artışının yaklaşık üçte birini % 33,7'sini oluşturuyor. 2010 yılında bir önceki yıla göre tarım sektöründe sosyal güvenlikten yoksun çalışanların oranı % 85,9'dan % 85,5'e, tarım dışı sektörlerde % 30,1'den % 29,1'e düştü.

Buna karşılık, kadınlarda kayıt dışı istihdam 332 bin kişi artarken, kayıt dışı istihdam oranı da % 58,4'ten % 58,5'e yükseldi. 2010'da toplam istihdam artışının % 34'ünü ve kadın istihdamındaki artışın % 60'ını kayıt dışı istihdam artışı oluşturdu. İstihdama eklenen her 3 kişiden 1'i, kadınlardaysa her 3 kişiden 2'si kayıt dışında iş buldu. 6,5 milyon kişilik kadın istihdamının 3,8 milyonu kayıt dışı sektörde çalıştı.

Özel sektörde sigortalı çalışan sayısı, yıl sonu itibarıyla geçen seneye göre 984 bin kişi arttı. 9 milyon 162 bin sigortalı çalışan sayısına ulaşan özel sektör böylece tarihi bir rekor kırdı. Tarım dışı istihdam artışı % 5 iken, sigortalı çalışan sayısı artışı % 10 oldu. Yani özel sektör sadece istihdamı artırmakla kalmadı, daha önce kayıt dışı çalışan yaklaşık 100 bin kişi kayda girdi, sigortalı oldu.

Artan istihdamın bir yansıması da iş yeri sayısında görüldü. Toplam kayıtlı işyeri sayısı son bir yılda 1 milyon 216 binden 1 milyon 325 bine yükseldi. Buna paralel olarak, tarım dışı ücretli çalışan sayısı 919 bin kişi arttı. İstihdamdaki artışta bu kalemin büyük ağırlığı var ve bu durum istihdam artışının kalitesini gösteriyor.

Özetle istihdamdaki gelişmeler incelendiğinde; toplam istihdamın, özel sektördeki kayıtlı çalışan sayısının ve sanayi sektörlerindeki istihdamının artması çerçevesinde olumlu gelişmeler yaşanırken, olumsuz değerlendirilebilecek nokta olarak tarımdaki kendi hesabına çalışan ile ücretsiz aile işçilerinin sayılarında görünen çarpıcı artışlar gösterilebilir.

Artan istihdamın bir yansıması da iş yeri sayısında görüldü. Toplam kayıtlı **iş yeri sayısı son bir yılda 1 milyon 216 binden, 1 milyon 325 bine yükseldi.** Buna paralel olarak, tarım dışı ücretli çalışan sayısı 919 bin kişi arttı.